

1

In de kern gaat het Pinksterfeest om de vraag naar letter of geest. Want wat betekent een letter of een reeks letters die samen een woord vormen, wat betekent zo'n woord nog, wanneer ze niet vergezeld wordt door de geest. Het is een heel oud bijbels gegeven, dat een woord pas kan gaan leven, als ook de geest erdoorheen waait.

Vergelijk het met een spreker die een mooie tekst voorleest alsof het een telefoonboek is en een ander die dezelfde tekst leest en je hoort en voelt aan alles dat het doorleefd is, dat het urgent is, dat het ergens over gaat. Zonder geest verdwijnt de inspiratie en verliezen woorden hun kracht.

Maar het kan ook zijn dat iemand zegt dat hij of zij volledig achter bepaalde woorden staat, bepaalde uitgangspunten onderschrijft, maar dat dat volstrekt niet overeenkomt met wat iemand zegt of doet. Dan kun je bijvoorbeeld op papier nog zeggen dat je staat voor de democratie, of dan kun je roepen dat je de rechtsstaat respecteert, maar als je de geest van de democratie, de geest van de rechtstaat niet ademt, niet leeft, als die geest verdwenen is, dan wordt het een papieren tijger, een dode letter. En dan kan het twee kanten opgaan. Of woorden verliezen hun betekenis of woorden worden een instrument om mensen de maat te nemen.

Misschien is het daarom wel dat de Hebreeuwse bijbel niet opent met het woord, maar met de geest: Genesis 1 opent met Ruach (vrouwelijk!), Gods adem die over de wateren gaat. En het is door die adem, door die geest, dat alles opengaat, alles komt tot leven. Het is de geest die bezieling en inspiratie brengt tot nieuw begin, het is de geest die het woord tot leven wekt en van een dode letter een levend woord maakt. Een woord dat geleefd en beleefd kan worden. En dat moet dan niet één keer gebeuren, maar dat moet steeds weer opnieuw gebeuren.

Het scheppingsverhaal gaat immers niet over hoe er iets is ontstaan uit het niets, ooit in den beginne. Het is een verhaal dat geschreven is tegen de chaos, tegen de duisternis, tegen de dood, tegen de oervloed. Allemaal beeldspraak voor een wereld die onleefbaar is geworden, die geen menselijkheid meer kent. Een wereld die ten onder dreigt te gaan aan leegroef en plundering, aan hebzucht en eigen belang.

2.

We lijken opnieuw in een tijd te leven waarin alles wat menselijk is wordt uitgewist. Als je kijkt naar wat er in de wereld allemaal aan de hand is, wat er met mensen gebeurt, gedaan wordt. Wanneer je kijkt naar hoe we overgeleverd zijn aan de macht van het geld en de waanzin van leiders die niets anders dan hun eigen belang voor ogen staat en daarbij niet schromen over lijken te gaan. Dan is de menselijke maat verdwenen. Dan is de humaniteit, de menselijkheid uit ons denken en uit onze taal verbannen. We leven in een tijd die in Genesis 1 'chaos en leegte, warboel' wordt genoemd.

Menselijkheid lijkt een woord te zijn geworden uit een ver verleden, uit een tijd dat we nog spraken over een rechtvaardige wereldorde, over wereldwijde solidariteit, over humane opvang van mensen op de vlucht, ja zelfs over 'nooit meer oorlog'. Je kunt het je bijna niet meer voorstellen dat er periodes zijn geweest, nog niet zo lang geleden, dat mensen na twee wereldwijde rampen niet alleen zeiden, maar ook geloofden: en dat nooit meer.

Maar vandaag zien we wat er gebeurt in Oekraïne. We zien wat gebeurt in Iran en horen een wereldleider live op tv zeggen dat een hele beschaving zal worden uitgeroeid als ze niet doen wat hij wil. We aanschouwen de genocide in Gaza en de met immens geweld gepaard gaande kolonisatie van de Westelijke Jordaanoever. En we horen ook de politici in ons eigen land om de hete brei heen draaien, de kool en de geit sparend. 'Ja we veroordelen het, maar we nemen geen maatregelen.' 'We

vinden het vreselijk wat er in Gaza gebeurt, maar er komen geen sancties.' Sterker nog, Tweede Kamerlid Markuszower roept op om alle Palestijnse vluchtelingen die ons land bereiken met het grootst mogelijke geweld terug te sturen en ook dat mensen van protestgroepen en zelfs alle mensen die met een 'rode lijn demonstratie' hebben meegelopen geïdentificeerd en opgepakt moeten worden. Het zijn – zo zegt hij – immers allemaal levensgevaarlijke antisemieten. Dat is niet alleen een verbijsterende uitspraak, het is een rechtstreekse aanval op de vrijheden van de democratie.

Er was een tijd dat mensen geloofden en zeiden: 'nooit meer'. Vandaag lopen mensen met spandoeken: "Nooit meer. Dat is NU!". En dit geluid wordt tot in de Tweede kamer aan toe verdacht gemaakt. We lijken in een tijd te leven waarin alles wat menselijk is wordt uitgewist. En dan hebben we het nog niet over wat er in gaande is in Jemen, Soedan, Congo. Daar hebben we niet eens meer oog en geen tijd voor, het haalt niet eens meer het journaal.

3.

En hier zitten we dan, om met elkaar Pinksteren te vieren. Het feest van de geest en geestkracht. Het feest van die adem, die Ruach van den beginne. En wellicht zitten we hier en thuis of in de gemeenschap waar we met elkaar wonen en leven wel een beetje als die leerlingen in het verhaal van Johannes. 'Samengekomen in pijn van kruisiging en verloren idealen. Gevangen achter angstsloten in rouw en pijn.' Een bijna desolate toestand wordt er geschetst door Johannes. Misschien lijken we wel op die leerlingen uit het verhaal, omdat ook wij zo vaak met onze mond vol tanden staan bij wat we zien en horen. Ook wij durven zo vaak niet naar buiten te gaan met ons verhaal van hoop en bevrijding.

En ook wij horen zo vaak bij de zwijgende meerderheid, die zich doodschaamt voor wat er in Loosdrecht gebeurt, waar brandbommen een asielopvang in worden gegooid, maar die niet het lef heeft om op te staan en te roepen: en nu is het genoeg! Uit opinieonderzoek blijkt (RTL Nieuws 9 mei 2026) dat driekwart van de Nederlanders de opvang van vluchtelingen en asielzoekers steunt. Maar we horen alleen de schreeuw en de protesten tegen asielopvang. Waarom krijgen zij steeds weer het podium, waarom gunnen wij hen dat? 80 relschoppers in Loosdrecht, waarvan de helft niet eens uit Loosdrecht afkomstig was, al wekenlang nieuws. Duizenden vrijwilligers bij vluchtelingenwerk en duizenden betrokken bij allerlei initiatieven rondom asielzoekers en vluchtelingen, wie hoort hun stem, waarom horen we hen niet?

In angst en beven zitten die leerlingen bij elkaar, ze durven niets meer, zijn bang voor de boze buitenwereld die hun messias heeft gekruisigd. En alle woorden van bevrijding en nieuw begin, van opstaan tegen de levende dood, al die bemoedigende, opstandige en hoopvolle woorden die werden gesproken, ze hebben geen geestkracht meer, zijn dode letter zonder betekenis geworden. En dan ineens is daar die adem, die Ruach weer, die het verhaal nieuw leven in blaast. Die openbrekende kracht die de boel weer in beweging zet. En ineens klinkt er dan ook weer een visionair woord: vrede voor jou! Wat is er met hen gebeurd? Welk inzicht is tot hen doorgedrongen? Misschien wel de gedachte dat daarbuiten driekwart van de mensen hetzelfde wil en hoopt als zichzelf. Misschien wel het inzicht dat jezelf verstoppen en zwijgen je op een bepaalde manier medeplichtig maakt aan wat er allemaal om je heen gebeurt. Want is het niet vaak juist het zwijgen, de zwijgende meerderheid, de zogenoemde neutraliteit die juist het onrecht laat woekeren, laat voortbestaan, de macht laat grijpen?

4.

Messiaanse mensen zijn geen zwijgende mensen, zijn geen neutrale mensen. De messiaanse gemeenschap rond Jezus was - en zou ook nu - een gemeenschap moeten zijn die dwars tegen alle chaos, leegte en doodsheid woorden spreekt van hoop en verlangen, woorden van 'Nooit meer' en die woorden dan ook laadt met geestkracht en creativiteit en levenslust.

Hoeveel mensen zouden dat niet eigenlijk ook willen? Hier in Zierikzee? Hier in Zeeland? In Nederland? In de wereld? De zwijgende meerderheid. Al die mensen die op verjaardagsfeestjes hun

mond houden als er racistische grappen worden gemaakt. Al die mensen die bij de borrel niet durven te spreken als er seksistische en vrouwonvriendelijk opmerkingen worden geplaatst, onder het mom van 'moet kunnen'.

Pinksteren nodigt ons met al die mensen uit om op te staan en het nachtslot van de angst te verbreken, in beweging te komen en ons uit te spreken. 'Eén van geestkracht en bezieling' (H. Oosterhuis – Kyrie-Om liefdes wil). Want daar gaat het dan om, we hoeven niet dezelfde taal te spreken, dezelfde woorden te gebruiken, zolang we maar dezelfde geestkracht ademen, dezelfde gerichtheid van het hart hebben.

Ook vandaag gaat die Ruach, die adem Gods van den beginne over de wateren. Om de chaos en de duisternis weg te vagen en mensen weer mens te maken, mens met en voor elkaar ook. En dan kan het zomaar gebeuren dat je geestverwanten ontmoet vanuit totaal onverwachte hoek, onder groepen die je niet kent, die niet dezelfde taal spreken maar die wel jouw verlangen verstaan, die jouw geestkracht voelen, die jouw hart-zaak delen. En jij die van hen. En dat is belangrijker dan de letters en de woorden: dat je de geestkracht herkent en je met elkaar de taal van het hart spreekt.

Rumi, de Perzische dichter en mysticus zegt:

Van hetzelfde hart te zijn, is beter dan van dezelfde taal te zijn (Rumi)

Wat houdt ons tegen? Wat kan er fout gaan? Ze zullen wellicht zeggen 'Ze zitten vol zoete wijn.' Ach er zijn ergere dingen. Misschien moeten we daarom de andere vraag stellen: Wat is er te winnen? Een nieuwe wereld waarin mensenrechten gerespecteerd worden, waar vrede staak gesproken wordt, waar mensen elkaar op het niveau van hart en inspiratie weten te verstaan. Begin er maar aan, gewoon hier op de plaats waar je woont. Gewoon thuis met elkaar, gewoon in je straat, in je buurt. En dan toch ook op die verjaardag en bij die borrel. Kom in beweging en adem geestkracht tot bevrijding.

Ik wens ons een geestkrachtig Pinksterfeest toe
Zeg Amen. Dat het zo moge zijn.